

The Syllabus of Gujarati Subject for class X
year : 2016-17

- પાઠ : ૧. લોહની સગાઈ
૨. દુઃખનોની ખાનદાની
૩. શિખાપણ
૪. દુઃખની શિખાપણ સાધના
૫. દરેકના સાત રંગ
૬. નગાધિરાજ
૭. જ્યોતીન્દ્ર દેવે.

૧. નાટક : ભવોભય

૨. નવલકથા : - - -

- કાવ્ય : ૧. ભોળી રે ભરવાડણી
૨. એમ ઉગાચી સંપ્રદાય
૩. લીલી દોહોણી
૪. અતિશયન
૫. જૂનું ઘર ખાલી કરતા
૬. ભલે ઉનાળો
૭. તમને ખબર છે !

વ્યાકરણ : ૧. સન્ધિ

૨. સમાસ
૩. અલંકાર
૪. રૂપરચના
૫. પૂર્વગ-ઉપસર્ગ
૬. અનુવાદ
૭. પદ્ય
૮. અદેવાલ લેખન

નિબંધ : ૧. વ્યક્તિગત અનુભવ

૨. વિજ્ઞાન અને પર્યાવરણ વિષયક
૩. તત્કાલીન વિષય
૪. ભાષા, સાહિત્ય, સંસ્કૃતિ વિષયક
૫. ગુપ્ત દાસર વિષયક
૬. આત્મકથા

Gujarati (First Language)

New Syllabus Model Question Structure for M.P.(S.E.), 2017

Time : 3 Hours 15 Minutes (First 15 minutes for reading the question paper only)

Full Marks : 90 – For Regular Candidates

100 – For External Candidates

અ.૧ નીચેના પ્રશ્નોનો ખરો વિકલ્પ શીઘ્રીને લખી. 1X14=14

- i) ભરવાડણ કું લેમવા નીકળી છે ?
ક) માખણ ખ) દૂધ ગ) હરિ ઘ) રાક્ષ
- ii) સદૈવને શીનું જ્ઞાન હતું ?
ક) ભવિષ્યનું ખ) ટિકાપનું ગ) ભૂતકાળનું ઘ) વર્તમાનકાળનું
- iii) તમને ખબર છે ? એ પ્રશ્ન કોને પૂછવામાં આવ્યો છે ?
ક) ભસ્મરાંની ખ) લોકોને ગ) કૂલની ઘ) જંગલને
- iv) આમાંથી કઈ વચના ઇન્દુમાલ યાચિકની છે ?
ક) શિખાતણ ખ) પંડિત સુખપ્રાણજી ગ) લોરીની મગાઈ ઘ) કુમારની શિક્ષણસાધના
- v) યાદ રાખજે તું જ એની સાચી વેરણ છે. - આ કથનના વક્તા—
ક) ભાલીઓ ખ) લેખક ગ) અમરતકાંકી ઘ) કમુ
- vi) મીતીચંદ શોઢને ખરે સગયો કોણે મદદ કરી ?
ક) ભોક્ષાપાપાએ ખ) નાગાબાપાઓએ ગ) ગીગીએ ઘ) રામાબાપાએ
- vii) 'દંડોના સાતરંગ'— રચનાના લેખક છે —
ક) મધુ રાય ખ) કાલેલકર ગ) જયેશ્વરે ઘ) હિતેશ્વરે
- viii) એમના જેવો બીનો અવ્યવહારું - નિઃસ્પૃહી ભાષ્યો જઈએ.
આરિં 'નિસ્પૃહી' - શબ્દ કોના માટે પ્રયોગવામાં આવ્યો છે ?
ક) પિનોદ ભટ્ટ ખ) રઘુવીર ચૌધરી ગ) જયીતીજી ઘ) હર્ષચર ખેરલીકર

X) 'નગાધિરાજ' કોને કહેવામાં આવ્યું છે ?

ક) વહાડ બ) નદી ગ) જંગલ ઘ) પ્રદેશ

X) જે શબ્દોને જોડતી વખતે વર્ણ પરિવર્તન પામી તેને કહેવાય-

ક) સમાસ બ) અલંકાર ગ) સન્ધિ ઘ) રૂઢિપ્રયોગ

Xi) એક પદ વિશેષણ અને બીજુ પદ વિશેષ્ય હોય તેને કહે છે -

ક) તત્પુરુષ સમાસ બ) બહુવ્રીહિ સમાસ ગ) બહુવ્રીહિ સમાસ

ઘ) કર્મદારથ સમાસ.

Xii) 'પાપપુણ્ય' સામાસિક પદમાં સમાસ છે -

ક) મધ્યમપદલોપી સમાસ બ) દ્વિવ્યંજ સમાસ ગ) તત્પુરુષ સમાસ

ઘ) ઉપપદ સમાસ.

Xiii) નિમ્નલિખિત વાક્યમાંથી ઉત્પ્રોક્તા અલંકાર શોધો.

ક) ઊંચી મહી વિમાલય ! ગ) વૃક્ષો ઋષુભી શાહ બોલે રહે છે

બ) દમયંતીનુ મુખ તો ચંપ્રે છે. ઘ) ગાંધીજી તો ગાંધીજી !

Xiv) 'રામાયણ'ની સન્ધિ સ્તોત્રમાં.

ક) રામા + યણ બ) રામ + આયણ ગ) રામ + અયણ

ઘ) રામ + યાણ.

Xv) સમાસનો વિગ્રહ કરતી વખતે ક્કીરપ પદ ઉમેરવા પડે તેને ... સમાસ કહે છે -

ક) કર્મદારથ સમાસ ગ) ઉપપદ સમાસ

બ) મધ્યમપદલોપી સમાસ ઘ) બહુવ્રીહિ સમાસ

Xvi) 'જીવ મોટો હોયો' - રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ -

ક) નિરાંત હોયો બ) પૈસાદાર હોયું ગ) નિશ્ચિંત હોયું

ઘ) ઉદાર હોયું

Xvii) દિવાલોને પણ કાન હોય છે. - અલંકાર સ્તોત્રમાં.

ક) ઉપમા બ) રૂપક ગ) વ્યાજસ્તુતિ ઘ) સમુપારોપણ.

૧.૨ નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (આશરે વીસેક શબ્દોમાં)

(૪૧૧૨)

- i) કવિને જૂનું ઘર ખાલી કરીને નવી વખતે શું સંભાળ્યું છે?
- ii) ભરવાડણને ભોળી શાખી કરી છે?
- iii) વિષમને કોણ શત્રુ લાગે છે?
- iv) નવવધૂને સૌથી વધારી કોણ છે?
- v) અમરનકાકીને મેંડુ શાખી સૌથી વધારી છે?
- vi) ભોકાવાળાએ શિરામણમાં સાથે શું શું લીધું હતું?
- vii) પાઠના એક લેખક શી શિખામણ આપે છે?
- viii) હરિયાને ઇંટી ગણવાનું કામ કોણે સોંપ્યું?
- ix) કાકા કાલેમકર રચિત એક કૃતિનું નામ આપો.
- x) જ્યોતીન્દ્ર દવેએ રાજકૌશ મઠાવાનું શાખી માંડી લાવ્યું?
- xi) લેખકને ભણવામાં કોણે મદદ કરી?
- xii) સમાસની વ્યાખ્યા આપો.
- xiii) રવિ નિજ કર લાવકના ગાલ પર ફેરવી. —
~~અહીં વાક્યના બે અર્થ સમજાવો, બીજાના સ્વીકારો.~~
- xiv) હલવા ફૂલ વધે જવું — રૂઢિપ્રયોગ વાપરી વાક્ય બનાવો.
- xv) વ્યંજન સન્ધિ કોને કહે છે?
- xvi) વ્યાજસ્તુતિ અલંકારનું એક ઉદાહરણ આપો.
- xvii) વ્યંજન સન્ધિ કોને કહે છે?
- xviii) 'હરિજન' — સામસિક પદનો વિગ્રહ કરી પ્રકાર જણાવો.
- xix) ચર્ચાટન, નાલાયક, બરતરફ, વિચોગ — આમાંથી બે ઉપશર્ગ જૂદા નામવો.

3 પ્રત્યેક વિભાગમાંથી એકેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો.

વિભાગ- ૬

- i) સોન સહસ્ત્ર ગોપીનો વધાનો, મટુકીમાં દાલી $1+2=3$
 - અ) ઉપરોક્ત કાંઈ કયા કાવ્યમાંથી લેવામાં આવી છે ?
 - બ) અહીં ગોપીની વધાનો કોણ છે ? તેને શા માટે મટુકીમાં દાલી છે ?
- ii) " બા બાપુ ! ના કશુંય જૂલિયાં, એક જૂલ્યા મને કે ? " $1+2=3$
 - અ) ઉપરોક્ત કાવ્ય ના રચયિતાનું નામ આપો .
 - બ) આ પંક્તિનો ભાવાર્થ સમજાવો .

વિભાગ- ૭

- i) આ તમારા દીકરા જેવી મને પણ દીકરો ગણાવો $1+2=3$
 - અ) આ કૈનું કવન છે ?
 - બ) વક્તાના કવનની આશય સ્પષ્ટ કરો .
- ii) શેરસાં પાછા લઈ જાઓ, ફૂતરા-કાગડાંને ખવરાવી દિયો.
 - અ) ઉપરોક્ત વાક્ય કયા પાઠમાંથી લેવામાં આવ્યું છે ?
 - બ) શેરસા શા માટે ફૂતરા-કાગડાંને ખવરાવી દેવાનું કહેવામાં આવ્યું છે ?

પ્ર. ૪ પ્રત્યેક વિભાગમાંથી એક એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો.

વિભાગ- ૮

$1 \times 5 = 5$

- i) 'મોલે ઉઝાપી' કાવ્યના આધારે ઉનાળાનું વર્ણન કરો .
- ii) 'તમને બબર દો' એમ પ્રદીપ્તિ પાદ્યોની કવિની આશય સ્પષ્ટ કરો .

(5)

વિભાગ-ખ

1X5=5

- i) 'નગાધિરાજ' પાઠના આધારે હિમાલયની મહત્તા સમજાવો.
- ii) ફ્રેંચ સાહેબનું ઘર ગણકી પાસે શો એકરાર કરે છે? શા માટે?

વિભાગ-ગ

1X5=5

- i) 'કુમારની શિક્ષણ સાધના' પાઠના આધારે લેખકની અભ્યાસ - પ્રેમ વર્ણવો.
- ii) જ્યોતીન્દ્ર દલેની નિસ્પૃહતા પર ચર્ચા કરો.

પ્ર. ૫ કોઈપણ એક પિરો લખો.

1X4=4

- i) બનવાઈનો પાત્ર પરિચય આપો.
- ii) પુત્રધર્મ બનવાઈમાં ઊંછો ઉતરતો વહાણ - સમજાવો.

પ્ર. ૬ નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બેના ઉત્તર માપો. 2X5=10

- i) નવલકથાનું ઇતિવૃત્ત સમજાવો.
- ii) નવલકથામાંથી, તેમજ ગાંધી કોઈપણ એક પાત્રની ચર્ચા કરો.

પ્ર. ૭ કોઈ એક વિષય પર નિબંધ લખો.

1X10=10

- i) જનસેવા એ જ પ્રભુસેવા.
- ii) એક નવી વહાર પડેલી પુસ્તકની આત્મકથા.
- iii) એક ચૂંટણીઅવકાશ દેશ.
- iv) મારા મનગાન! ક્રિકેટ કે નેતા.

4

પ્ર. ૮ અનુવાદ કરો (ગુજરાતીમાં)

The modern age is the age of science. Every where we see the wonders of science today. By the help of science we have been successful in finding medicines for

for the various kind of diseases which are our sworn enemies and thus we have been trying to conquer them. The space has always been a great attraction to man in all ages. Since science has helped us to learn many things about it.

પ્ર. ૮ કોઈપણ એકનો ઉત્તર આપો.

5X1=5

૧. તમારી શાળામાં ચોમચોળા સંસ્કૃતિય કાર્યક્રમ નિર્ધારિત જાહેરાતી આપતો પણ વિતરણને લખો.
૨. તમારા વિસ્તારમાંની ગાંધીની દૂર કરવા અનુશિષ્ટાઓને લખો.

For External students (candidates)

પ્ર. ૧૦) દરેક પ્રશ્નના રૂંકમાં ઉત્તર આપો.

1X2=2

૨) 'હું તમારું જીવનની જેમ જીવન કરીશ.'

૧) ઉપરોક્ત પંક્તિના લક્ષ્ય કોણ છે? એ કોનું જીવન કલ્પાનું કરે છે?

આ.) "આજ સુધી તમે એનાં એક બા વળા; આવજો હું એની નવી બા વધું છું."

૨) ઉપરોક્ત યોગ્ય કયા પાઠની લેવામાં આવ્યું છે? તેના લેખક કોણ છે?

૩) નીચેના દરેક પ્રશ્નના સંવિસ્તાર જવાબ ઉત્તર આપો.

3X2=6

અ) વિષયના સામગ્રીની રચના કરો.

આ) અમરતકાકીના વારસાની પરાકાષ્ટા લખો.

—X—